

GÖTEBORGS UNIVERSITET
HANDELSHÖGSKOLAN

**Kostnader och besparingar för svenska småföretag inom byggsektorn till följd
av miljödiplomeringen**

Avd. Industriell och finansiell ekonomi
Kandidatuppsats i Företagsekonomi
Vårterminen 2009
Handledare: Gabriela Schaad

Författare:
Muhamed Brajanovic 870706 -
Kristofer Wreimer 840119 -
Franjo Zuder 850520 -

Förord

Denna uppsats upprättades under vårterminen 2009 på Handelshögskolan vid Göteborgs universitet. Det har varit ett mycket intressant och givande arbete där våra tankar och idéer har utvecklats under arbetets gång och satt sin prägel på uppsatsen. Vi har under uppsatsarbete stött på en del frågor och problem, vilka vi har löst tack vara väldigt engagerade och kunskapsberikade människor. Vi vill därför tacka vår handledare Gabriela Schaad för den vägledning och goda råd hon gett oss. Vidare vill vi tacka alla respondenter och företag som ställt upp och gjort denna uppsats möjlig. Sist men inte minst ett stort tack till alla nära och kära som tålmodigt har uppmuntrat, hjälpt till och kommit med goda råd och gjort denna uppsats till en bra slutprodukt.

Göteborg den 28 maj 2009

Muhamed Brajanovic

Franjo Zuder

Kristoffer Wreimer

Innehåll

1 Inledning.....	5
1.1 Bakgrund	5
1.2 Problemdiskussion	6
1.3 Problemformulering	7
1.4 Syfte.....	7
1.5 Avgränsning	7
1.6 Göteborgs Stads Miljödiplomering.....	8
2. Metod	10
2.1 Forskningsansats	10
2.2 Datainsamling.....	11
2.3 Primär- och sekundärdata	11
2.4 Tre fallstudier	12
2.5 Val av bolag	12
2.6 Val av respondent.....	12
2.7 Validitet	13
2.8 Reliabilitet.....	13
3. Teoretisk referensram	14
3.1 Lagar och normer kring miljöredovisning.....	14
3.2 Intressentteorin.....	14
3.3 Legitimitetsteori	17
3.4 Fyra N – Typologin.....	18
4. Resultat och analys av den empiriska undersökningen	20
4.1 Besparingar och kostnader till följd av miljödiplomeringen	21
4.1.1 Kent P Måleri	22
4.1.2 Husbyggen Väster.....	24
4.1.3 Göteborgs måleri.....	26
4.2 Analys av Kostnader och besparingar orsakade av miljödiplomeringen.....	27
4.3 Andra effekter av miljödiplomeringen som inte kan mätas i ekonomiska termer	29
4.4 Incitament för och svårigheter kring miljödiplomeringen	30
4.5 Svårigheter med miljöarbetet	32
5. Slutsatser och diskussion.....	33
Referenser	34
Bilaga: Intervjuguiden	35

Sammanfattning

Kandidatuppsats i företagsekonomi, Handelshögskolan vid Göteborgs universitet Vårterminen 2009

Författare: Muhamed Brajanovic, Franjo Zuder och Kristofer Wreimer

Handledare: Gabriela Schaad

Titel: Kostnader och besparingar för svenska småföretag inom byggsektorn till följd av miljödiplomeringen.

Bakgrund & problem: Med en värld under ständig förändring har miljöfrågor på senare tid fått en allt större roll i samhället och debatter. Med miljöredovisningen och miljöledningssystem kan företag kommunicera med kunderna och förbättra sitt rykte och varumärke genom att visa sin attityd gentemot miljöfrågor. Många småföretag väljer Göteborgs Stads miljödiplomeringsverktyg som ett alternativ till det dyrare och mer avancerade ISO 14001. Men vilka ekonomiska påföljder får en miljöcertifiering på företaget? Tidigare studier inom ämnet har gjorts om hur individer eller grupper upplever eller förhåller sig till miljödiplomeringen. Dock har dessa studier enbart baserats på vad företagsledningarna har uppfattat i bemärkelse om förändringar i företaget, inte kompletterats med relevant sifferdata.

Syfte: Syftet med denna uppsats har varit att undersöka mindre företag inom byggsektorn och dess ekonomiska effekter då företagen väljer att satsa på miljödiplomering. Uppsatsen riktar sig till företag som överväger att miljödiplomera sig samt övriga intressenter genom att visa hur förändringarna, till följd av certifieringen, påverkat företaget ur ett ekonomiskt perspektiv.

Avgränsningar: Uppsatsen avgränsades till att studera tre svenska småbolag inom byggsektorn som har deltagit i diplomeringsprocessen i Göteborgsregionen. Företagen som har granskats är Kent P Måleri, Göteborgs Måleri och Husbyggen Väster.

Metod: Vårt vetenskapliga angreppssätt grundar sig i den kvalitativa ansatsen och verkligheten har studerats genom att tillämpa den abduktiva metoden. Som underlag har vi använt oss av både primär- och sekundära datakällor samt kvalitativa intervjuer.

Slutsats: Studien visar att det är viktigt för företagen med de konkurrens fördelar som uppstår i och med miljödiplomeringen. Den viktigaste drivkraften till att företagen tillämpar miljödiplomeringen grundar sig i att många kommunala intressenter krävde någon sorts miljöarbete. Resultaten av studien visar vidare att engagemanget och inställningen till miljön kan påverka det ekonomiska resultatet. Förutsättningen för att lyckas göra en ekonomisk vinning är att man har ett långsiktigt och hållbart miljöarbete med egna kreativa lösningar och förbättringar till miljödiplomet.

Miljödiplomeringen är ett steg i rätt riktning för mindre företag som vill ha ett aktivare miljöarbete men inte har resurserna för att implicera det mer erkända ISO 14001. Det finns dock tydliga brister med miljödiplomeringen som miljöledningssystem. Företag är i dagsläget inte tvingade att redovisa mätbara mål. Att ha ett system där prestanda inte granskas gör att företagen inte drivs till kontinuerlig förbättring vad gäller sitt miljöarbete. Så länge inga krav ställs, och företagen själva får sätta upp miljömål och följa upp de mål som de själva sätter, är det svårt att göra nya studier om kostnader och besparingar föranledda av miljödiplomeringen. Krav på mätbara mål skulle kunna tydliggöra småföretagens miljöarbete på ett bättre sätt och möjliggöra framtida studier.

1 Inledning

I detta kapitel beskrivs bakgrundsfakta för uppsatsen samt den problematik som berör ämnet. Därefter belyses syftet med uppsatsen och vald problemformulering redovisas. Vidare redogörs studiens val av avgränsning och miljödiplomerings funktion tydliggörs.

1.1 Bakgrund

Med en värld under ständig förändring har miljöfrågor på senare tid fått en allt större roll i samhället och debatter. Den tekniska utvecklingen och industrialismens genombrott har bidragit till en ökad globalisering och de negativa konsekvenserna har på senare år blivit allt mer uppmärksammade.¹ Detta har lett till en ökad miljömedvetenhet bland allmänheten vilket även företagen har insett.² Westermark (2006) menar att företagens roll i det moderna samhället inte heller kan underskattas och det är därför naturligt att företagens verksamhet utsätts för närgången granskning.

Med miljöredovisningen och miljöledningssystem kan företag kommunicera med kunderna och förbättra sitt rykte och varumärke genom att visa sin attityd gentemot miljöfrågor. Även företagens finansiella intressenter har insett att hanteringen av företagens miljöfrågor även kan ses ur en ekonomisk synvinkel och som en följd av detta har önskemålen om miljöredovisning ökat.³ McLeay (2004) yttrar att den internationella kapitalmarknaden ställer idag höga krav på företagen då de vill ha mer information angående de icke finansiella frågorna.

Miljöledningssystem uppkom under 1990 – talet och är i enlighet med miljöredovisning ett sätt att kommunicera med sina intressenter samt visa sin omgivning att man arbetar för en hållbar framtid.⁴ Systemen syftar till att de certifierade bolagen skall minska sin miljöpåverkan⁵.

Kraven som ställs idag är att alla svenska företag som är tillstånds- och anmälningspliktiga oavsett storlek ska lämna uppgifter om hur deras verksamhet påverkar den yttre miljön. Det finns även regler i årsredovisningslagen som säger att större företag måste redovisa eventuella omständigheter eller risker som kan påverka företags resultat eller ställning i sin förvaltningsberättelse. Sedan 1999 står det i årsredovisningslagen att miljöpåverkande företag måste lämna miljöinformation i sina förvaltningsberättelser⁶.

Medvetenheten bland företagens intressenter tvingar företagen till att redovisa miljöinformationen i sina årsredovisningar. Numera vill intressenterna att företagen ska ha ett miljövänligt synsätt när de utvecklar och tillverkar sina produkter. Eftersom det är intressenterna som styr om ett företag överlever eller inte så vill företagen tillgodose deras

---

¹ Larsson, L-O. 1997 *Miljöredovisningen och miljöinformation i årsredovisningar*

² Flening B, 1999 *Årsredovisningslagens miljökrav*

³ Larsson, L-O. 1997 *Miljöredovisningen och miljöinformation i årsredovisningar*

⁴ Ibid

⁵ Miljöförvaltningens informationspärm, pärmversion 11

⁶ Årsredovisningslagen 6:1 i Sveriges Rikes Lag 2008

behov och därför redovisas denna information frivilligt då det ännu inte är lagstadgat för alla företag att redovisa miljöinformation.

Man kan dock ställa sig frågan om företagen redovisar all information då de inte vill förknippas med systematisk miljöförstöring. Det tidigare synsättet att se miljöarbetet som en belastning för ekonomisk tillväxt har i allt fler länder ersatts enligt Westermark C. (1999) av ett synsätt där företagets miljöarbete beskrivs som såväl en förutsättning för strategisk källa till överlevnad och fortsatt tillväxt.⁷ Miljöarbetet leder till bättre hushållning av resurser vilket kan sänka kostnader för till exempel avfallshantering.

1.2 Problemdiskussion

Majoriteten av stora företag använder sig av miljöledningssystem i form av ISO 14001, EMAS eller hållbarhetsredovisning enligt GRI⁸. Dock är dessa miljöledningssystem mer anpassade för större företag vilket kan göra det problematiskt för mindre företagen att använda sig av nämnda ledningssystem. Små och medelstora företag (SME) spelar en viktig roll i olika sammanhang för samhället och det aktiva miljöarbetet.

99 % av alla europeiska privata företag är SME företag, har mindre än 50 anställda och står i praktiken för två tredjedelar av sysselsättningen inom den privata sektorn i Europa. Det betyder att de små företagen faktiskt är verkligt stora i den Europeiska ekonomin⁹ David. L. Gadenne et. al (2009) menar att dessa småföretag varken har resurser eller kapacitet, såväl fysiska som finansiella, att vara delaktiga i dagens miljöprocess. De finansiella begränsningarna är det mest relevanta problemet för småföretagen sedan de inte anses ha tillräckliga resurser att investera i ny och grön teknologi¹⁰.

Ett annat sätt att profilera företaget som miljövänligt är via miljödiplomering som ges ut av Göteborgs Stad vilket kan ses som ett alternativ till dessa miljöledningssystem. Detta alternativ bedöms vara mindre kostsam, både avseende tid och pengar. De stora skillnaderna är att miljödiplomeringen kräver färre resurser samtidigt som en miniminivå på miljöarbetet garanteras genom en checklista.¹¹

Genom att införa ett miljöledningssystem kan man även visa kunder och övriga intressenter att miljöfrågorna tas på allvar.¹² Problemet med miljödiplomeringen enligt miljöinspektören Peer-Erik Carlsson är avsaknaden av krav på verksamheten att redovisa miljödata eller ta fram mätbara mål.¹³

---

⁷ Westermark, C. 1999 Miljöredovisning: *Kommunikation av etik, vision och ekonomi*

⁸ www.miljodiplom.se

⁹ http://www.svensktnaringsliv.se/multimedia/archive/00005/Sm_tt_om_sm_f_retag_2_5021a.pdf

¹⁰ David L. Gadenne, Jessica Kennedy & Catherine McKeiver "An Empirical Study of Environmental Awareness and Practices in SMEs" *Journal of Business Ethics* (2009) 84:45–63

¹¹ Miljöförvaltningens informationspärm pärmversion 11

¹² Ibid

¹³ Personlig intervju Peer- Erik Carlsson, miljöinspektör på Miljöförvaltningen

Eftersom företagen själva får sätta upp miljömål och följa upp de mål som de själva sätter saknas uppgifter om hur verksamheter lyckas med sina mål. Detta gör att det blir problematiskt för Miljöförvaltningen och andra intressenter att följa upp miljödiplomeringen och studera dess kostnader och besparingar på ett objektivt sätt.¹⁴ Tidigare studier inom ämnet har gjorts om hur individer eller grupper upplever eller förhåller sig till miljödiplomeringen. Dock har dessa studier enbart baserats på vad företagsledningarna har uppfattat i bemärkelse om förändringar i företaget, inte kompletterats med relevant sifferdata.¹⁵ Miljöförvaltningen i Göteborgs Stad har därför uttryckt ett behov av att undersöka de ekonomiska besparingarna och kostnaderna orsakade av miljödiplomeringen.

Detta har lett till följande nedanstående problemformulering.

1.3 Problemformulering

Uppsatsen utgår från följande problemformulering:

Vilka kostnader och besparingar får svenska småföretag inom byggsektorn till följd av miljödiplomeringen?

Andra frågor som berör ovanstående problemformulering kommer också att behandlas.

- *Finns det andra effekter av miljödiplomeringen som inte kan mätas i ekonomiska termer?*
- *Vilka incitament och svårigheter finns för småföretagen att vilja diplomera sig?*

1.4 Syfte

Uppsatsen syftar att undersöka de ekonomiska konsekvenserna och vad det innebär för mindre företag inom byggsektorn som väljer att satsa på miljödiplomering. Genom att studera de ekonomiska för- och nackdelarna med ett företags miljöarbete synliggör uppsatsen riktlinjer till småföretag som funderar på att certifiera sig. Uppsatsen riktar sig till företag som överväger att miljödiplomera sig genom att visa hur förändringarna, till följd av certifieringen, påverkat företaget ur ett ekonomiskt perspektiv. Vidare är uppsatsen till nytta för andra intressenter av miljödiplomering genom att visa hur de ekonomiska effekterna påverkar ett företag.

1.5 Avgränsning

En naturlig avgränsning har gjorts i form av att svenska småbolag har valts ut då miljödiplomeringen riktar sig främst mot dessa. Ytterligare avgränsningar har gjorts i form av bransch där byggsektorn har valts då miljöpåverkan av deras verksamhet är mest direkt. Dessa företag har även deltagit i diplomeringsprocessen i Göteborgsregionen.

---

¹⁴ Personlig intervju med Per-Erik Carlsson, miljöinspektör på Miljöförvaltningen

¹⁵ Ibid

1.6 Göteborgs Stads Miljödiplomering

Miljödiplomering är ett enkelt miljöledningssystem som Göteborgs Stad erbjuder både företag och fastigheter. Det är en process för att bygga upp ett miljöledningssystem som syftar till ständiga förbättringar. Diplomet är ett officiellt erkännande på att företaget är på rätt väg i miljöarbetet och har anpassats och uppfyller kraven i det nationella systemet Svensk Miljöbas, som fler kommuner och organisationer står bakom.¹⁶ Miljödiplomeringens längd gäller för ett år i taget och nya diplomeringar genomförs då diplomets giltighetstid har utgått.¹⁷ Den kan även ses som ett steg i rätt riktning om företaget har som mål att införa något av de ”stora” miljöledningssystemen längre fram i framtiden.

Miljödiplomeringens processen

Att miljödiplomera sig enligt Göteborgs stads standard innebär att företaget lär känna och kartlägger sin verksamhet för att göra det möjligt att utvecklas inom miljötänkandets ramar. Utvecklingsarbetet syftar till att minska verksamhetens miljöpåverkande faktorer och med utveckling menas att kraven på den egna verksamheten ökar varje år. För att möjliggöra kartläggningen används en checklista samt en miljöutredning utträttas.

Checklistan är en standardlista från Göteborgs stad där ett antal punkter är indelade i två olika avsnitt. Verksamheten ska uppfylla ett antal obligatoriska punkter och utöver detta ska firman arbeta igenom en checklista där 75 procent av punkterna måste uppnås för att företaget ska bli godkänt. Meningen med checklistan är att få in företaget på rätt riktning menar Peer-Erik Carlsson. Företagen själva identifierar samt rangordnar vilka som är de mest miljöpåverkande faktorerna i verksamheten. Peer-Erik fortsätter och menar att för att kunna rangordna faktorerna finns det beräkningsmodeller, men Göteborg Stad uppmanar att använda sunt förnuft. Det krävs heller inga exakta siffror på de faktorer som skall förbättras utan man anser att det viktigaste är att identifiera dem.¹⁸

De obligatoriska punkterna på checklistan:

- Utse en miljöansvarig person
- Miljöpolicy
- Miljöplan med miljömål
- Miljöutredning med identifiering av miljöpåverkan
- Miljöutbildning
- Kemikalieinventering
- Inköpsrutiner
- Avfallsredovisning
- Regelbunden miljöinformation inom företaget

---

¹⁶ Miljöförvaltningens informationspärm pärmversion 11

¹⁷ Ibid

¹⁸ Personlig intervju med Peer-Erik Carlsson, miljöinspektör på miljöförvaltningen

Vid omdiplomering gäller även:

- Miljödeklaration
- Skriftlig uppföljning och miljöberättelse
- Uppföljande utbildning

Första steget i arbetsprocessen är att hitta en orsak/miljöaspekt, där man aktivt försöker se till den verksamhet som bedrivs och om den har någon inverkan på miljön. Nästa steg är att hitta verkan/miljöpåverkan och på vilket sätt den bedrivna verksamheten påverkar miljön. Sista steget i processen är att påvisa vilket resultat/miljöeffekt som företaget förorsakat sin omgivning.

2. Metod

I detta kapitel redogörs tillvägagångssätt som används för att samla in data och bearbeta information. Vidare förklaras vilken typ av data som använts. Kapitlet redogör även för vårt val av bolag och slutligen tygiggörs begreppen reliabilitet och validitet.

2.1 Forskningsansats

Metodikerna anger vilka tillvägagångssätt som ska användas för att beskriva verkligheten och det råder stark oenighet om vilka metoder som är lämpligast för studier av verkligheten.¹⁹ Den första oenigheten gäller vilken tillvägagångssätt som är bäst lämpad för att få en objektiv beskrivning av verkligheten genom datainsamling.²⁰ Den ena strategin för datainsamling är den induktiva ansatsen vilket innebär att forskaren samlar in empiri utan alltför många antaganden på förhand. Idealet med denna strategi är att gå ut med ett öppet sinne. Motsatsen är den deduktiva ansatsen där man startar med vissa förhandstagna antaganden och därefter samlar forskaren in empiri för att se om dessa antaganden håller eller om de ska förkastas.

Miljödiplomeringen är specifikt anpassat för varje enskilt företag vilket gjorde att vi inte kunde utgå från befintliga teorier om ekonomiska kostnader och besparingar som miljödiplomeringen har på småföretagen. Detta gör att vi inte kan använda oss av den deduktiva ansatsen då vi var tvungna att i förväg undersöka företagens specifika miljöplan och sedan utifrån den fördjupa oss i relevanta teorier.

Den induktiva ansatsen är inte heller lämplig för vår undersökning då uppsatsen grundar sig på intervjuer. Detta kräver att man måste ha kunskap i ämnet och redan accepterade teorier, för att kunna ställa väsentliga frågor och få relevanta svar.²¹

Vår utgångspunkt är istället en abduktiv ansats som är en kombination av den deduktiva och induktiva ansatsen då den lämpar sig bäst för den valda problemformuleringen. När man använder sig av en abduktiv ansats innebär det att man växelvis varvar och använder sig av både teori och empiri. För att få ut mer av intervjuerna behövdes förkunskap inom ämnet där vi utgick från redan befintliga teorier. Vidare anpassades resultatet av intervjun efter den individuella miljöplanen och utifrån dem förfinades och modifierades teorin.

Den andra strategin för datainsamling är huruvida kvalitativ eller kvantitativ ansats bör tillämpas. Skillnaden ligger i hur öppen forskaren är för nya inslag och överraskande information under datainsamlingens gång. Kvantitativa ansatser är ofta föga öppna för information som inte är känd i förväg medan kvalitativa ansatser är öppnare. Återigen bör problemställningen styra vilken sorts metod vi väljer. Vilken av dem som är mest fruktbar i samband med en konkret forskningsuppläggning beror i första hand på den speciella problemställning som ska belysas.²²

---

¹⁹ Jacobsen D I. 2002: *Vad, hur och varför? Om metodval i företagsekonomi och andra samhällsvetenskapliga ämnen*

²⁰ Ibid

²¹ Ibid

²² Ibid

Den kvalitativa ansatsen har valts då vår problemställning är oklar och behöver exploreras. Problemställningen behöver öppenhet och flexibilitet, något som en kvalitativ ansats ger. Kvalitativa uppläggningar är därför flexibla och kan därmed anpassa datainsamlingen till den verklighet som forskningsobjektet befinner sig i. Nackdelen med den kvalitativa ansatsen är att den är resurskrävande och har få korrespondenter. Granskningen av företagens årsredovisningar och andra informationsunderlag kommer att ha en intensiv utformning. Den kännetecknas av att undersökningen går på djupet inom ett fåtal enheter, till skillnad från den extensiva som går på bredden och undersöker många enheter. Då miljödiplomeringen är specifikt anpassat för varje enskilt företag har den intensiva utformningen valts för att få en så heltäckande och korrekt bild som möjligt av undersökningen.

2.2 Datainsamling

Det finns två typer av data att samla in vid en studie, primärdata samt sekundärdata. Primärdata är den data som är direkt anknuten till studien exempelvis intervjuer vi själva gör, medans sekundärdata är tidigare studier inom ämnet samt befintlig litteratur.²³

I vår studie har vi i första hand använt oss av primärdata då vi dels intervjuat personer men även analyserat informationsunderlag i form av företagens miljöplan och fakturor för att få en objektiv bedömning. Intervjuerna har inte bara gått ut på att få företagets subjektiva bedömning av läget utan frågorna har utformats på ett sådant vis att frågorna ställts omkring de faktiska problemen för att kunna dra slutsatser.

En nackdel vid vårt sätt att samla in data är eventuell intervjuareffekt vilket innebär att vi som intervjuar omedvetet påverkar och tolkar svaret. Fördelen är att det kan bildas en öppenhet mellan personen som intervjuar och den som blir intervjuad, vilket leder till att det kan framkomma mer ”känslig” information, vilket inte skulle framkommit vid exempelvis en enkätundersökning.²⁴

2.3 Primär- och sekundärdata

Karakteristiskt för primärdata är att den samlas direkt från informationskällan i form av personer eller grupper av personer. Primärinformation kan man bland annat frambringa genom kvalitativa individuella intervjuer, observationer och gruppintervjuer.²⁵ Primärdatan har samlats in genom att tre individuella och unikt anpassade intervjuer som har gjorts efter företagets miljöplan. Fördelen med detta arbetssätt är att det är aktuell data som är anpassad för vårt ändamål.

Det är även här viktigt att ha ett kritiskt förhållningssätt gentemot innehållet i informationen då respondenten kan tänkas vinkla svaren för att gynna företagets intresse. Vi har valt att använda oss av både primär- och sekundärdata då vi vill säkerställa intervjuernas objektivitet genom att samla in olika typer av data så kan de kontrollera varandra.²⁶ Den sekundärdata

---

²³ Jacobsen D I. 2002 *Vad, hur och varför? Om metodval i företagsekonomi och andra samhällsvetenskapliga ämnen*

²⁴ Kvale C. 1997: *Den kvalitativa forskningsintervjun*

²⁵ Jacobsen D I. 2002 *Vad, hur och varför? Om metodval i företagsekonomi och andra samhällsvetenskapliga ämnen*

²⁶ Ibid

som vi använt oss har varit form av företagens fakturor som direkt kan kopplas till företagets miljöarbete samt litteratur och relevanta artiklar. Den information som finns är inte direkt anpassad till vår undersökning dock finns det material för att tillgodose det informationsbehov vi har.

2.4 Tre fallstudier

Då en undersökning är begränsad till en mindre grupp, det vill säga ”ett fall” får den benämningen fallstudie. Fallet kan bestå av antingen en individ, en grupp eller en händelse. Undersökningen har gjorts genom att varje företag har setts som en separat fallstudie som bildar en mindre grupp av fallstudier. Separata fallstudier har varit nödvändiga då företagen har individuella miljöplaner.

2.5 Val av bolag

Från början var det tänkt att vår urvalsgrupp för uppsatsen skulle vara svenska småföretag inom industrisektorn i Göteborgsområdet. Valet av industrisektorn var på förhand tämligen enkel då miljöpåverkan av deras verksamhet är mest direkt. Producerande företag utnyttjar och förbrukar mycket resurser som tär på miljön bland annat genom olika utsläpp.

Avsikten var att hålla oss inom industrisektorn men när vi kontaktade företagen var de oftast upptagna med arbeten inom produktionen och organisationen. Uppfattningen som företagen gav oss var att det aktiva miljöarbetet inte ansågs högt prioriterat. De valde på grund av tidsbrist att inte samarbeta med oss. Det finns säkert ett flertal orsaker till det stora bortfallet som tål att diskuteras och som skulle kunna upplysas i framtida uppsatser. Något som vi uppmärksammade var dock att det oftast var en och samma person som var ansvarig för företaget, personalen, produktionen och miljöarbetet samtidigt vilket gjorde att viljan att delta i undersökningen inte prioriterades.

I stället vände vi oss till företag som var villiga att ge oss den hjälp och information som vi behövde för att kunna göra de enskilda fallstudierna. Då vår uppsats bygger på att lokalisera besparingar och kostnader som är direkt anknutna till företagets miljöarbete påverkade inte bytet av sektor och företag vår fortsatta forskning. Vi har valt tre företag inom byggsektorn och begränsat antalet respondenter för att uppsatsen skulle vara praktiskt genomförbar med ett tillfredsställande resultat. Valet av företagen som vi analyserade gjordes delvis slumpvis från en lista på företag som vi fått från miljöförvaltningen. De två största urvalsgrupperna var tjänsteproducerande företag och företag inom byggsektorn. Tjänsteproducerande företag och mindre enskilda näringsidkare valdes dock bort och var inte med i urvalet då deras miljöpåverkan inte är lika omfattande som företag inom byggsektorn.

2.6 Val av respondent

Två intervjuer med miljöinspektören från Miljöförvaltningen i Göteborgs Stad gjordes innan undersökningen påbörjades. Detta gjordes för att få fördjupande information om miljödiplomeringen i sin helhet samt få miljöinformation om de företagen vi skulle undersöka.

Ett av de grundläggande kriterier för att miljödiplomera enligt Göteborgs stads är att man ska ha en person som är miljöansvarig på företaget. Via miljöförvaltningens lista på miljödiplomerade företag gjorde vi urvalet och kom vi i kontakt med våra utvalda företag. Personer som vi kontaktade var miljöansvariga på respektive företag och dessa kom senare att bli aktuella som våra respondenter. Kravet på våra respondenter var att det skulle vara en person som var sakkunnig och väl insatt i företagets miljöarbete så denne kunde besvara våra frågor vid en framtida intervju. Våra respondenter intervjuades på plats i sina företag, detta för att de skulle känna sig mer bekväma med intervjun och för att eventuellt kunna visa sifferdata för de olika förändringar som gjorts i företags miljöutveckling.

I samband med intervjuerna fick vi även ta del av diverse skriftligt material kring diplomeringsverktyget i form av fakturor och miljöutredningsdokument. Detta material granskades för att säkerställa informationen vi fick från respondenterna och på så sätt få ett objektivt resultat. Intervjufrågorna har gjorts efter företagets olika miljöplan och ligger till grund för studien i helhet. Respondenterna fick i förväg veta studiens syfte med undersökningen för att på så sätt kunna bistå oss med fakturor och miljöplan vid intervjun. Utformningen av intervjufrågorna har gjorts genom att dela in frågorna i två olika avsnitt. Se bilagan Intervjuguide sida 35.

2.7 Validitet

Begreppet validitet står för giltighet och relevans. Detta innebär att man mäter det man har för avsikt att mäta.²⁷ Validiteten för vår uppsats kan anses som giltig, då vi anser mäta de ekonomiska aspekterna som antingen kan uppstå i form av rena besparingar genom minskade resursförbrukningar eller kostnader till följd av miljödiplomeringen. Genom att studera ekonomiska förändringar på dessa variabler kan vi få fram mätningar som kan säkra vår validitet. Miljöförvaltningen ställer i dagsläget inga krav på att redovisa miljödata eller ta fram mätbara mål vilket gjorde att företagen inte bistod oss med tillräcklig information för att få mer uttömmande forskning.

2.8 Reliabilitet

Med reliabilitet menas tillförlitlighet och trovärdighet. Detta innebär att den datainsamling som gjorts är pålitlig. Reliabiliteten påverkas speciellt vid insamlandet av sekundärdata.²⁸ För att stärka tillförlitligheten i intervjuerna har vi använt oss av företagets fakturor som direkt kan kopplas till företagets miljöarbete så att dessa gav stöd åt varandra. Reliabiliteten kan i viss grad ifrågasättas då viss data som uppgavs vid intervjutillfällena inte kunde styrkas med fakturor bundna till miljöplanen. Målsättningen med uppsatsen var inte att undersöka hur företagsledningarna har uppfattat i bemärkelse om förändringar i företaget, utan intervjusvaren skulle kompletteras med relevant sifferdata för att få en objektiv bedömning. Då en del sifferdata som uppgavs i intervjuerna inte kunde bekräftas med fakturor påverkade detta intervjusvarens objektivitet. Vi kan inte heller dra en rättvis generalisering över alla småföretag inom byggbranschen som miljödiplomerat sig då vi har haft ett snävt urval.

---

²⁷ Kvale S. 1997: *Den kvalitativa forskningsintervjun*

²⁸ Jacobsen, D-I 2002: *Vad, hur och varför? Om metodval i företagsekonomi och andra samhällsvetenskapliga ämnen*

3. Teoretisk referensram

I detta kapitel skildras de lagar och normer som styr utformningen av miljö- och hållbarhetsredovisning. Därefter redovisas olika teorier som förklarar företagens olika incitament till viljan att skapa en miljömedveten verksamhet. Kapitlet ska ge tillräcklig kunskap för att möjliggöra en analys av resultaten från intervjuerna.

3.1 Lagar och normer kring miljöredovisning

Enligt 1 kap 1 § Miljöbalkens syftar till att främja en hållbar utveckling som innebär att nuvarande och kommande generationer tillförsäkras en hälsosam och god miljö²⁹.

Alla bolag med verksamhet som är tillstånds- eller anmälningspliktig enligt 9 kap 6 § Miljöbalken (1998:808) ska lämna upplysning om verksamhetens påverkan på den yttre miljön. Detta görs i förvaltningsberättelsen och framgår av 6 kap 1§ tredje stycket i ÅRL. För årsredovisningen i övrigt gäller god redovisningssed i fråga om redovisning och upplysning om miljöfrågor. Ett företags finansiella årsrapport syftar i första hand till att ge en rättvisande bild av företagets finansiella ställning och resultat samt dess utvecklingsmöjligheter och framtida utsikter i finansiellt avseende. Miljörelaterad information har ingen särställning och ska där den ingår i redovisningen bidra till en rättvisande bild³⁰.

Det bör noteras att kravet på upplysningar i förvaltningsberättelsen inte påverkas av att den redovisningsskyldige lämnar miljöinformation om verksamhetens miljöpåverkan också på ett annat sätt, exempelvis i en miljörapport enligt miljöbalken, i bilagor till årsredovisningen eller i separat miljöredovisning³¹.

Larsson L-O (1999) menar att det i nuläget inte finns allmänt accepterat och använt ramverk för att redovisa miljöprestanda, dessutom saknas riktlinjer för definition och beräkning av finansiell miljöinformation.³² Man kan även konstatera att den miljörelaterade information som idag lämnas i flera fall inte är tillräcklig för bedömningar av företagens långsiktiga finansiella utvecklingsförmåga. Det är därför önskvärt att en mer omfattande miljörelaterad information, som har direkt eller indirekt betydelse för en sådan bedömning, redovisas.³³

3.2 Intressentteorin

Det finns många olika intressenter med ett ömsesidigt förhållande till företaget. Med intressenter menas aktörer eller grupper som har någon form av intresse i ett företags verksamhet. En annan definition av begreppet intressent kan tolkas som att intressenten även gjort en mer bindande insats i företaget³⁴. Företagens intressenter utgörs huvudsakligen av anställda, närboende, banker, aktieägare, myndigheter, miljögrupper, finansiella aktörer,

---

²⁹ Sveriges Rikes Lag, Miljöbalken 2008

³⁰ Larsson, L-O. 1999: *Miljöinformation och miljöredovisning – En vägledning för företag och revisorer*

³¹ Ibid

³² Larsson L-O. 1999: *Miljöinformation och miljöredovisning – En vägledning för företag och revisorer*

³³ Ibid

³⁴ Ljungdahl F. 1999: *Utveckling av miljöredovisning i svenska börsbolag – praxis, begrepp, orsaker*

leverantörer, konsumenter och media³⁵. Dessa intressenter kan delas upp i primära och sekundära intressentgrupper.

Den primära intressentgruppen och företaget har ett ömsesidigt beroendeförhållande, ett beroende som vanligtvis grundar sig på någon form av resursutbyte. Den viktigaste frågan för dessa intressenter är de finansiella rapporterna enligt Clarkson M. B E. (1995). Ljungdahl (1999) menar följaktligen att företagsledningen kommer att prioritera kraven från de primära intressenterna eftersom dessa anses vara viktigare för företagets fortsatta verksamhet³⁶.

Att miljödiplomera sig kan ses som ett sätt att kommunicera miljömedvetenhet till sina intressenter fortsätter Ljungdahl. Detta kan jämföras med miljöredovisning då detta är till för att nå samma mål. Redovisning av miljöinformation kan ses som en övergripande strategi för att hantera relationen med intressenter som är av betydelse för verksamheten. Att ha en utbredd miljöredovisning eller miljödiplom gynnar företaget ekonomiskt, men även företagsledningens inställning till hela processen har också inverkan på resultatet av de ekonomiska effekterna³⁷.

Figur 1: Intressentmodellen sid 74 (Bruzelius & Skärvad, 2004)

Ovan redovisas vilka de olika intressenterna är, men deras påverkan är olika mot företaget. *Kunder* är för många den viktigaste intressentgruppen.³⁸ Denna grupp kan utöva påtryckningar på företaget då det är kunderna som köper de aktuella produkterna. I dagen samhälle med allt globaliserade marknader förväntar sig kunden att produkter produceras och distribueras på ett vis som minimerar miljöpåverkan³⁹.

³⁵ Bergström et al. 2002: *Miljöredovisning*

³⁶ Ljungdahl F. 1999 *Utveckling av miljöredovisning i svenska börsbolag – praxis, begrepp, orsaker*

³⁷ Ibid

³⁸ Ibid

³⁹ Bruzelius & Skärvad, 2004: *Integrerad organisationslära*

Leverantörer tillhanda håller varor och tjänster, det är därför i deras intresse att företagen de levererar till uppfyller de lagar förordningar men även samhällsmässiga krav som finns då de lätt blir förknippade med de aktuella företaget. Leverantören vill ha en stabil kund med goda finanser för att på så viss trygga sitt eget varumärke⁴⁰.

Opinionsbildande grupper har på senare tid blivit av större betydelse, inte minst med tanke på en allt växande miljörelse. De åtgärdena miljögrupperna tar är olika, men de aktioner som utförs riktar sig främst till samhället i sin helhet eller stora företag som påverkar miljön. Företagen idag är medvetna om dessa grupper och har goda incitament att uppfylla deras krav då de vill undvika att bli svartlistade⁴¹.

De anställda har intresse av att företaget har en tillfredställande anställning med ”rätt lön” för det utförda arbetet. De anställda bidrar med arbetskraft men kräver även en motprestation i form av ersättning, god arbetsmiljö samt en trygg anställningsform⁴².

Ägarna bidrar till företaget genom satsat kapital. Då ärgarna tar en stor risk förväntar även de sig en motprestation av företaget i form av avkastning. Det är även i ägarnas intresse att ha ett företag som ses av samhället som en miljövän då det är dem som är ytters ansvariga för bolaget⁴³.

Intresseorganisationer är oftast de organisationer som företaget är verksamma i, exempelvis arbetsgivarorganisation. Dessa strävar efter en hållbar företagsamhet och det ligger i deras intresse att resurser används på ett hållbart vis. Men de skall även driva medlemmarnas intressen⁴⁴.

Stat och kommun tillhandahåller samhällig service till företagen och har således ett intresse för bolagen. Exempel på sådan service kan vara infrastruktur telefonnät samt bostäder. I gengäld förväntar sig stat och kommun att bolagen erlägger skatter och avgifter för att bidra till välfärden i samhället⁴⁵.

Långivares intresse i företagen är att avverka kapital, för att detta skall vara möjligt måste bolaget ha goda finanser. Långivarnas ersättning för tillhandahållet kapital är att ränta och amortering betalas ut på utsatt tid⁴⁶.

Företagsledningen bidrar till företaget genom utförda arbetsinsatser, för dessa förvants en god ersättning utbetalas⁴⁷.

---

⁴⁰ Bruzelius & Skärvad, 2004: *Integrerad organisationslära*

⁴¹ Ibid

⁴² Ibid

⁴³ Bruzelius & Skärvad, 2004: *Integrerad organisationslära*

⁴⁴ Ibid

⁴⁵ Ibid

⁴⁶ Ibid

⁴⁷ Ljungdahl F. 1999: *Miljöinformation och miljöredovisning – En vägledning för företag och revisorer*

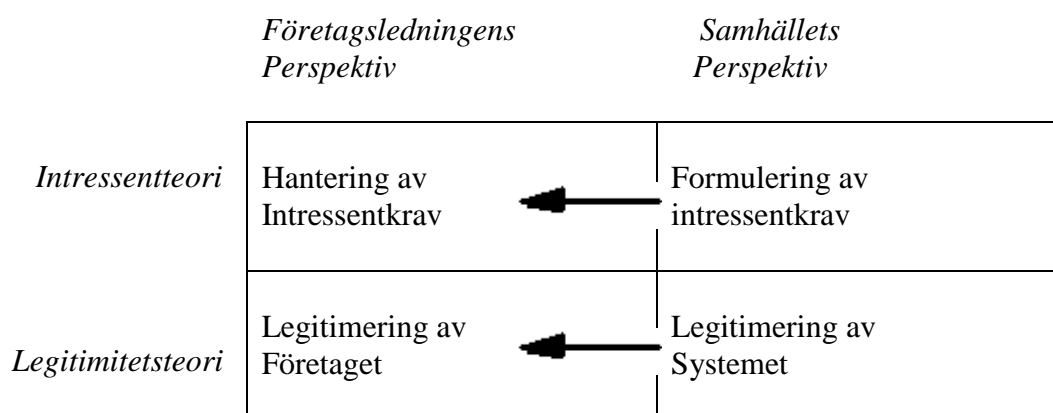

3.3 Legitimitetsteori

Legitimitetsteorin klarlägger att företaget eller företagsledaren ges legitimitet i intressenternas ögon. För att få denna legitimitet är det viktigt för företaget/företagsledningen att identifiera intressenternas välviljor samt krav som ställs på bolag. Det är även viktigt att identifiera reaktioner på företagets agerande i olika situationer i syfte att kunna hantera dessa krav⁴⁸.

Det är viktigt att skilja på sekundär och primära intressenter. De primära intressenterna är de som företaget vill ha en god relation med och är viktiga för företaget, medan sekundärintressenterna inte är direkt lika mycket påverkade. Dock fyller sekundärintressenterna en viktig funktion, att förstärka relationen och legitimiteten, genom att vinna allmänhetens legitimitet.⁴⁹

Nedan visas hur systemet fungerar mellan samhället och företagen.

Figur 2: Ljungdahl (1999)

Att vinna legitimitet genom miljödiplomering eller miljöredovisning kan handla om att dagens samhälle är väldigt miljömedvetna. För att få kunder bolagen är ute efter kan företaget behöva tillfredsställa den stora massan för att på detta sätt nå sina intressenter och vinna deras legitimitet. Då företagets intressenter ser att samhället ger företaget legitimitet kommer intressenterna också ge företaget detta, vilket är bolagets plan. På så vis vinner företaget legitimitet genom att påverka sekundärintressenterna som indirekt påverkar primärintressenterna.⁵⁰

⁴⁸ Ljungdahl F. 1999 *Miljöinformation och miljöredovisning – En vägledning för företag och revisorer*

⁴⁹ Ibid

⁵⁰ Bruzelius & Skärvad 2004: *Integrerad organisationslära*

3.4 Fyra N – Typologin

Denna typologi kan ge svar på varför ett företag värdesätter att miljödiplomera sig. Typologin utgår från, som namnet antyder fyra punkter:

- Nöjet } ”inside”
- Nyttan }
- Normen } ”outside”
- Nöden }

Dessa fyra punkterna är motiverande både internt och externt i bolaget. Nöjet och nyttan definieras som företagets ”inside” motivation vilket innebär den interna motiveringen medan normen och nöden påverkar företagets intressenter utifrån. Nyttan och nöjet har ett värde i sig och behöver inte några påtryckningar för att genomföras då dessa innehar ett egenvärde. Däremot måste incitament finnas för att norm och nöd skall genomföras.⁵¹

Bolag kan placeras i en eller flera av typologins kategorier. Efter en genomgång av verksamheten tar företagen fram motiv för vilka de finner den största anledningen att miljöredovisa. Bergström menar att om företaget tidigare har präglats av ett miljöengagemang (antingen genom strategi eller personligt intresse) återfinns bolaget i kategorierna nytta och nöje, då de gör detta frivilligt utan påtryckningar utifrån.⁵² Ett företag som präglas av dessa motiv har oftast hårdare krav på miljöredovisning eller miljöledningssystem än vad som krävs.

Företag där miljöengagemanget separeras från den vardagliga verksamheten och ses som en extern nödvändighet som konsulter tar hand om, präglas garanterat av nöd- samt normmotivet fortsätter Bergström. Påtryckningar från intressenter där bolaget känner sig ”tvingade” att upprätta ett miljöledningssystem placeras i normmotivet. Här saknas intresset för miljösystemet och bolagen anlitar oftast experter för att klara av kraven.⁵³

Att företag exempelvis miljöredovisar kan i vissa fall vara tvingande i form av lagar och förordningar. Nödmotivet innebär inte att företaget far illa i form av uteblivna intäkter eller förlorade intressenter utan att detta grundar sig i att det är tvingande. Det betyder att nödmotivet utgår ifrån rapporter som måste skickas in till myndigheterna för att verksamheten skall få fortsätta.⁵⁴

Nedan redovisas mer ingående de fyra kategorierna:

Nöjesmotivet

Där motivet är att miljöcertifiera sig för nöjes skull präglas företaget av ett egenintresse av att ha en diplomering. Företaget är miljömedvetande och känner att det är rätt att införa ett sådant

---

⁵¹ Bergström S. 2002 *Miljöredovisning*

⁵² Ibid

⁵³ Bergström S. 2002: *Miljöredovisning*

⁵⁴ Ibid

miljöledningssystem. I organisationer där nöjet präglar motivet finns oftast ett stort intresse hos antingen ledningen eller ägarna hävdar Bergström S. (2002).

Nyttomotivet

Att införa ett miljöledningssystem med nyttomotivet innebär att företaget ser ett vinstsyfte med detta. Inte vinstsyfte i form av minskade kostnader utan mer den sociala biten. Företaget utgår ifrån att deras handlingar har betydelse och genom att visa sig som en god miljövän tillfredställer dem den stora massan. Med detta ansvarstagande kan företagen tjäna pengar på sikt, eller helt enkelt överleva genom att se en ekonomisk nytta. Företag som präglas av detta motiv väljer oftast medarbetare som leverantörer efter kriterier som stämmer väl överens med deras syfte av miljöledningssystemet.⁵⁵

Normmotivet

Normmotivet utgår från att individen styrs av vanor, sådant som personer gör av gammal vana eller sådant den tar förgivet. Normteoremet delas in i två underkategorier det medvetna, samt det omedvetna valet. Det medvetna valet innebär att vara en förebild eller föregångare för alla bolag dvs. föregå med gott exempel, medan de omedvetna styrs av benchmarking dvs. man gör som de andra i branschen gör enligt Bergström S. (2002). För att förtydliga detta kan sägas att valet ligger emellan lag och praxis.

Nödmotivet

Att införa ett miljöledningssystem utifrån nödmotivet innebär att företaget kommer uppleva en kännbar förlust om inte detta kommer göras. Ofta kan det bero på lagkrav, något måste uppfyllas i branschen för att företaget inte skall få böta. Men då redovisning av social information eller miljöledningssystem inte är lagstadgat beror miljödiplomerings enligt nödmotivet troligtvis på missade orders, negativ publicitet eller minskad kundkrets hävdar Bergström (2002) Nödmotivet innebär således önskan att hålla kvar sina nuvarande intressenter samtidigt som nya skall tillkomma.⁵⁶

---

⁵⁵ Bergström S. et al 2002: *Miljöredovisning*

⁵⁶ ibid

4. Resultat och analys av den empiriska undersökningen

I detta kapitel beskrivs resultaten från intervjuerna med respondenterna från respektive företag. Avsnittet inleds med en presentation av företagen och dess respondenter. Kapitlet är indelat i tre olika delar, besparingar och kostnader till följd av miljödiplomeringen, effekter av miljödiplomeringen som inte kan mätas i ekonomiska termer samt incitament till och svårigheter med miljödiplomering. För att undvika upprepning har analys och resultat sammanställts tillsammans i kapitlen, andra effekter av miljödiplomeringen, incitament till och svårigheter med miljödiplomering.

Kent P Måleri AB

Kent P Måleri AB är ett väl etablerat måleriföretag som grundades 1967. Företaget är huvudsakligen verksamt inom Storgöteborg och profilerar sig genom att erbjuda traditionellt måleri, dekorationsmåleri och antikvariska renoveringar. I målerifirmans kundkrets finns privatpersoner, företag, institutioner och entreprenörer.

Respondenten på det undersökta företaget ställer sig mycket positivt till miljödiplomeringen och hans engagemang i miljöarbetet i företaget är beaktansvärt. Redan 1998 undersökte företaget om en ISO-certifiering var aktuell för företaget. Man insåg dock ganska snabbt att ISO var till för de större företagen och att certifieringen skulle tillföra en sådan kostnad att det inte var ekonomiskt försvarbart att certifiera sig enligt detta system. Det dröjde till 2004 innan företaget hittade och bestämde sig för att certifiera enligt Göteborgs stads miljödiplom.

Husbyggen Väster

Byggbolaget Husbyggen Väster inriktar sin verksamhet på att erbjuda gamla och nya kunder en komplett byggservice för reparations och underhållsarbeten samt utföra entreprenader inom reparations, ombyggnads och tillbyggnadssektorerna. Husbyggen Väster startade sin verksamhet 1998 och sedan år 2000 är företaget miljödiplomerat av miljöförvaltningen i Göteborgs Stad. Företaget var det största av de undersökta företagen och bistod med mest mätbar information.

Göteborgs Måleri

Göteborgs Måleri har idag 35 anställda men antalet anställda har de senaste åren minskat på grund av avtagande efterfrågan. Målerifirman erbjuder effektiva och miljömedvetna måleritjänster till både företag och privatpersoner i Göteborg. Man har ett avtal med bostadsbolaget Familjebostäder som man får regelbundet arbete ifrån. Sedan år 2005 är företaget miljödiplomerat av miljöförvaltningen i Göteborgs Stad.

Företagens miljöpåverkan

Målerifirmorna Kent P Måleri och Göteborgs Måleri påverkar miljön direkt genom att man använder målarfärg i sitt arbete. Målarfärg är farligt och extremt giftigt för miljön då det innehåller farliga kemikalier.⁵⁷ Det är därför viktigt att hanteringen av gammal och resterande

---

⁵⁷ Personlig intervju med Thomas på Kent P Måleri

målarfärg från byggen tas om hand av företagen istället för att avfallet kommer ut i ekosystemet. Lösningsmedlen i de oljebaserade färgerna är så kallade flyktiga organiska ämnen. När dessa ämnen når ut i luften bildas marknära ozon, som kan vara farligt för både växter och djur.⁵⁸

Man försöker att hitta nya miljövänligare metoder och produkter att utföra sitt arbete på utan att det försämrar kvaliteten på arbetet. Bland annat har Kent P Måleri ändrat sitt tillvägagångssätt för hur man destruerar målarfärgen. Minskningen av kemikalier har gjorts genom att istället för att använda sig av lacknafta har man använt mer miljövänligare alternativ som kostar ungefär lika mycket. Som lösningsmedel i färg använder företaget såpa istället för terpentin vilket också är skonsammare för miljön.⁵⁹

Byggbolaget Husbyggen Väster använder mycket material som innehåller kemikalier vid bland annat nyproduktion, vilket gör att de har en direkt miljöpåverkan. Dessa kemikalier i sin tur påverkar ekosystemet och rubbar balansen genom att giften kommer ut. Företaget miljöarbete kännetecknas av att man har en inköpsrutin där man gör en miljögranskning av det man köper, speciellt när man handlar med kemikalier.

Problemet är att det är många kemikalier att hålla reda på vilket kan försvåra det något för företaget. Husbyggen Väster gör även stickprov för att kontrollera säkerheten i miljöarbetet. Alla tre företag gör en miljörevision årligen.

Presentation av respondenterna:

- Thomas, delägare och miljöansvarig för målerifirman Kent P Måleri
- Rickard, miljöansvarig för byggbolaget Husbyggen Väster
- Ralf, delägare och miljöansvarig för Göteborgs Måleri

4.1 Besparingar och kostnader till följd av miljödiplomeringen

I denna del av kapitlet redogörs resultatet av studiens intervjuer. Resultatet av studien kommer att presenteras i tre delar då intervjuerna med företagen var delvis individuella. De individuellt anpassade frågorna utformades efter företagets egna miljömål. Kalkylerna är baserade på en femårsperiod för att göra en mer rättvis bedömning då startkostnaden för miljödiplomeringen är som högst det första året. Antaganden har gjorts om att priserna inte förändras över tiden då vi inte tagit hänsyn till pengars tidsvärde. Vidare anses besparingarna vara konstanta.

Årlig Licensavgift

Miljödiplomeringen kostar 10 000 kr i fast löpande avgift som man betalar varje år till miljöförvaltningen i Göteborgs stad för att förnya sitt diplom. Detta ger företaget rätten att använda sig av miljödiplomet och dess logotyp vid marknadsföring av sin verksamhet. När man har blivit en del av Göteborgs Stads miljödiplomering uppstår kostnader för utvecklingen

---

⁵⁸ www.vt.se/konsument/artikel.aspx?articleid=4889454

⁵⁹ Personlig Intervju med Thomas på Kent P måleri

av ett mera miljöcentrerat företag där man har större insikt på miljön. Kostnaderna för företaget blir då olika investeringar för att utveckla miljöarbetet på företaget.

4.1.1 Kent P Måleri

Uppstartskostnader

Thomas på Kent P uppgav att han spenderade två veckor av sin egen tid på att inarbeta systemet i företagets verksamhet. Integreringsprojektet av diplomaten för den nedlagda tiden kan värderas till en kostnad av 10 000 kr. Kostnaden har baserats på att vi multiplicerat respondentens timlön med den tidsåtgång som arbetet krävde. Sammanlagt uppgick företagets kostnad för första året till 25 000 kr.

Investeringar och förändringar

Som en första åtgärd har måleriet gått på en utbildningskurs om eco-driving på ECO-centret. Kursen upplevdes väldigt positivt från företagets sida då potential till besparing finns genom att köra enligt kursens anvisningar.

Andra förändringar som företaget gjort enligt Thomas är att ha förbättrat det aktiva miljöarbetet på företaget genom att ha centraliserat sina inköp. Man har visserligen kvar alla sina gamla leverantörer men skillnaden är att nu görs större inköp vid ett mindre antal tillfällen. Som en följd av detta har företaget fått kvantitetsrabatter från leverantörerna och således skapat en ekonomisk vinning. Dock vet vi inte hur stor denna vinning är då vi haft problem med att följa upp dessa siffror och hitta fakturorna hos företagarna varpå vi endast kommer att nämna dessa fakta.

Besparingar

Thomas fortsätter och menar att företagets stora engagemang samt mål var att minska på den materiella resursåtgången i företagets verksamhet. Dessa minskningar skulle i sin tur leda till minskade ekonomiska omkostnader. Som en del i denna plan har företaget beslutat att minska pappersförbrukningen på kontoret samt sluta använda pappershanddukar och istället använda sig av tyghanddukar. Den ekonomiska besparingen från den minskade pappersförbrukningen på kontoret anses som obetydligt då kontoret är väldigt litet och används sällan av personalen. Bytet till vanliga tyghanddukar uppskattas däremot ha gett en ekonomisk besparing för företaget på 500 kr om året.

Vidare har man på företaget jobbat hårt med att minska sina materiella resursförbrukningar. Man har köpt in markisskydd och dessa används istället för täckpapper vid arbetsplatserna. Företaget är mycket positivt inställt till denna förändring då markisskydden har längre livslängd och kan istället återanvändas vid framtida byggen.

Styckpriset för pappersrullarna som företaget använde vid arbetsplatserna är 1500 kr. Thomas räknar med att Kent P Måleri gör av med tre rullar per år vilket nu istället kan ses som en besparing på 4500 kr om året sedan skydden införskaffades. Vidare har det även rent praktiskt blivit en fördel att använda markisskydden vid arbetsplatserna då det är mindre emballage att transportera med sig.

Källsorteringen har förbättrats avsevärt sedan man diplomerat sig, dock till en ökad kostnad för företaget då hanteringen och källsorteringen tar tid. För att slippa åka till tippen ideligen samtidigt som bränsleförbrukningen samt kostnaderna för nedlagd tid har företaget införskaffat en container där de slänger sitt brännbara avfall i. Denna lösning har medfört en besparing för företaget i form av att ekonomisk förlust i tid blir mindre och bränsleförbrukningen lägre. Istället för att två personer ska åka åtta km till tippen och där i två-tre timmar arbete med hantering och källsortering av avfall kan dessa arbetstagare istället vara tillgängliga och medverka i firmans måleriarbete. Införskaffandet av containern beräknas på detta vis spara in 12 000 kr om året för Kent P.

Man har arbetat mycket målmedvetet med förbättringar på detta företag för att nå sina mål och som en del i denna process har man gått över till miljömärkt el. Denna övergång har dock medfört en ökad kostnad med ca 5 % jämfört med traditionell el. Men företaget har haft svårt att mäta exakt hur många kilo watt timmar som man har förbrukat då man inte äger fastigheten utan arbetslokalen hyrs. Av den anledningen togs inte denna kostnad med i beräkningarna.

Man håller emellertid på med att bygga en egen verkstad dit verksamheten kommer flyttas. Verkstan ska byggas så att den kommer fungera så miljövänligt som det möjligt går och man kommer att fortsätta att använda sig av den miljömärkta elen. Man planerar vidare att köpa in en ny miljöbil som ska hjälpa att få ner bensinförbrukningen vilken beräknas vara på 6000 liter bensin om året.

Kent P Måleri					
År	1	2	3	4	5
Miljödiplom	- 10 000	- 10 000	- 10 000	- 10 000	- 10 000
Nerlagd tid i miljöarbete	- 10 000				
Eco-driving kurs	- 5 000				
Besp. Papper	500	500	500	500	500
Besp. Färre leverantörer					
Besp. inte åka till tippen	12 000	12 000	12 000	12 000	12 000
Besp. Markisskydd	4 500	4 500	4 500	4 500	4 500
Totalt	- 8 000	7 000	7 000	7 000	7 000
Totalt för alla år	20 000				

4.1.2 Husbyggen Väster

Uppstartskostnader

En hel del tid lades ner även av respondenten under första året vilket han själv uppskattar kostade bolaget 10 000 kr. Vidare så gick respondenten på ytterligare tre fördjupningsutbildningar som totalt kostade 5400 ex moms. För att upprätthålla det aktiva miljöarbetet samt att kontrollera att personalen följer de uppsatta rutinerna görs miljörevisioner och vidareutbildning av personalen varje år.

Investeringar och förändringar

Den tillfrågade respondenten som även innehar miljöansvaret på företaget anser att utbildningar är en grundläggande del i företagets miljöprocess. Han anser därför att det är viktigt att hålla sig uppdaterad vad det gäller miljöinformation. Vår respondent på företaget investerade i en halv dags grundmiljöutbildning på EcoCentrum. Engångskostnaden för grundmiljöutbildningen som alla anställda deltog i var 14 000 kr ex moms kr.

Något som bör beaktas är alternativkostnaden för företaget i form av eventuella uteblivna intäkter då företagets anställda inte var tillgängliga för arbete under utbildningens gång. För att få så tillförlitligt resultat som möjligt har vi valt att utesluta alternativkostnaden i kalkylen då det är svårt att göra en trovärdig och korrekt analys av det eventuella bortfallet av inkomster som kunde genererat företaget istället för att gå på utbildningen.

Vidareutbildning av personalen i form av olika kurser och evenemang medför en kostnad på ungefär 50 000 per år. Nämnas ska att alla kurser inte kostar företaget att delta i utan vissa är sponsrade av byggindustrier vilket gör att kostnaden för den form av utbildningar blir bara uteblivna intäkter som företaget går miste om då personalen inte är tillgänglig.

Bolaget har även sedan de miljödiplomerat sig börjat källsortera sitt avfall. Källsorteringen har inte medfört någon merkostnad för bolaget när det gäller kontoret eftersom det sker automatiskt när de slänger papper eller avfall. Ute på byggena däremot har källsorteringen medfört en kostnad då det är snickarna själva som antingen tar med sig avfallet eller sorterar det på plats i containrar. Sorteras det på plats leder det i sin tur att kunden själv får lägga 10 % mer av sin tid. En snickare lägger ner i snitt en timma per arbete på att sortera sitt skräp och kostnaden för företaget för en snickare är i snitt 270-290 kr per timma. Det är emellertid svårt att uppskatta källsorteringens kostnad ute på byggena då byggens storlek avgör kostnaden.

Hanteringen av kemikalier har förbättrats avsevärt sedan man miljödiplomerat sig detta då man som en byggnadsfirma har stor miljöpåverkan i detta område. Förändringar har inte direkt lett till att det har kostat mera i pengar anser respondenten. Anledningen är att priset på färg skiljer sig åt beroende vilken sorts färg man behöver. De miljömärka färgerna är något dyrare men inget märkbart och anses som liten ekonomisk kostnad för företaget. Utöver bättre kemikaliehantering har företaget ändrat inköpsrutiner. Man försöker så långt som möjligt samordna transporter med närliggande företag, samt koncentrera sig till en mindre mängd leverantörer vilket gjort kostnaderna för inköpen billigare. Nästa steg är att de helt ska utesluta alla farliga kemikalier och endast köpa miljömärkta alternativ.

En annan kostnad som företaget haft men som har visat sig vara en investering istället är köpet av två tjänstecyklar för 1800 för båda. Meningen var att när de anställda skulle göra ärenden i närområdet så skall de ta cyklarna istället för bilarna. Denna investering visade sig vara en lyckad sådan då företaget sparade både tid, miljö samt bränsle och har idag blivit en ekonomisk vinst för företaget. Dock fick investeringen ett tråkigt slut då cyklarna blev stulna.

Besparingar

En del av problematiken som vi stötte på i resultatredovisningen av data var vatten- och energiförbrukning. Undersökta företaget ägde inte fastigheten vart fabriceringen var förlagd vilket medförde att vi inte kunde mäta den materiella och ekonomiska förbrukningen av vatten- och energiförbrukningen per år.

Detta berodde på att de inte hade data på dessa uppgifter. Nämnas ska dock att uppvärmningen skede med fjärrvärme och att det undersökta företaget använde lågenergilysrör. Dock så hade man inte uppgifter på hur mycket som besparades vid valet av uppvärmningssystem samt belysning. Vid byggena så använder företaget grön el. Men även här vet man inte om man tjänar eller förlorar jämfört med annan el form då man inte har data på dessa uppgifter.

I övrigt har Husbyggen Väster i den mån det varit möjligt gått över till ECO märkta produkter. Emellertid är dessa produkter marginellt dyrare än vanliga, men respondenten anser att den kostnaden är försumbar eftersom de använder sig av få ECO märkta varor. Bland ECO märkta produkter som köptes in fanns kaffe bland annat. Vidare har företaget slutat med allt engångsmaterial på kontoret i form av plastmuggar och pappershanddukar som en del i deras miljöplan. Besparingen de gjort på detta tas dock ut av tiden som läggs på diskning samt vattenförbrukning, så respondenten anser inte att det varit någon relevant ekonomisk vinning i och med denna förändring.

Husbyggen Väster					
År	1	2	3	4	5
Miljödiplom	- 10 000	- 10 000	- 10 000	- 10 000	- 10 000
Nerlagd tid i miljöarbete	- 10 000				
Fördjupningsutbildningar	- 5 400				
Inköp av cyklar	- 1 800				
Besp. Pappersförbrukning 20 000 ark	2 064	2 064	2 064	2 064	2 064
EcoCentrum grundmiljöutbildning	- 14000				
Totalt	- 39 136	- 7 936	- 7 936	- 7 936	-7 936
Totalt för alla år	- 70 880				

4.1.3 Göteborgs måleri

Uppstartskostnader

Nämnas ska att miljöarbetet på Göteborgs Måleri har förbättrats avsevärt efter diplommet enligt respondenten själv, vilket i sig är väldigt positivt då det var obefintligt innan. Företagets löpande kostnad för miljödiplomet är 10 000 kr årligen och betalas till miljöförvaltningen i Göteborgs stad. Utöver dessa 10 000 kr hade företaget kostnader för första året i form av en veckas nedlagd tid för att inarbeta miljödiplomet i företagets verksamhet vilket beräknas ha kostat företaget ytterligare 10 000 kr.

Respondenten som dessutom har ansvaret för miljöarbetet på företaget anser att miljödiplomering är en väldigt bra konkurrensfördel och ett måste då många kommunala bolag kräver att man har någon sorts miljöinriktat arbete på företaget. Precis som vid tidigare undersökta fall så har impliceringen av miljödiplomet i företagets verksamhet varit likadan som tidigare företags tillvägagångssätt. Dock har man på detta företag begränsat sig till att endast uppfylla de obligatoriska målen och inte själv engagera sig och komma med andra kreativa mål och idéer. Som en konsekvens av detta har företagets ekonomiska besparningar varit väldigt små och svåra att hitta.

Investeringar och förändringar

Vidare har man vid fyra tillfällen tagit del av Eco-driving utbildningar till en kostnad för 2500 kr per tillfälle eller en sammanlagd kostnad för 10 000 kr. Företaget har förutom Eco-driving kursen haft kostnader för en endagsutbildning på Eco-centrum. Denna utbildning tog alla anställda på företaget del av och den beräknas ha kostat Göteborgs Måleri 20 000 kr.

Ytterligare åtgärder som ankommer med miljödiplomet och som företaget har åtagit sig har varit att man har gått över till fler miljömärkta produkter. Man har köpt in regummerade däck och gått över till miljömärkta datorer. Vi har dock inte fått några ekonomiskt mätbara variabler som kan visa hur mycket dessa åtgärder och förändringar blev till en besparing för företaget. Nämnas ska att företaget uppfattar att det råder ingen skillnad i pris mellan miljömärkta och icke miljömärkta varor.

Besparingar

Vidare har man även gått över till att använda miljömärkta kemikalier vilka anses som dyrare av företaget, men likaledes här hade företaget svårt att visa konkreta siffror på ökade kostnader eller besparningar.

Kalkyl för Företag 3:

Göteborgs Måleri					
År	1	2	3	4	5
Miljödiplom	- 10 000	- 10 000	- 10 000	- 10 000	- 10 000
Nerlagd tid i miljöarbete	- 10 000				
Eco-Centrum utbildning	- 20 000				
Eco-driving kurs	- 5 000	- 5 000			
Sortering av avfall	- 10 400	- 10 400	- 10 400	- 10 400	- 10 400
Totalt	- 55 400	- 25 400	- 20 400	- 20 400	- 20 400
Totalt för alla år	-142 000				

4.2 Analys av Kostnader och besparingar orsakade av miljödiplomeringen

Företagens miljöarbete genomsyras till stor del av 4-N typologin. Studien visar att det finns möjligheter att göra kostnadsbesparingar beroende på var i 4-N typologin man befinner sig. Företagen som befinner sig i nytta eller nöjesmotiven har bäst förutsättningar till kostnadsbesparingar. De företag som befinner sig i nöd eller normmotivet har inte ett egenintresse att driva miljöfrågorna aktivt vilket stärker möjligheten för att kunna göra kostnadsbesparingar.

Företaget Kent P hade ett stort engagemang med innovativa idéer och mycket nytänkande på företaget. De hade ett ständigt förbättringsarbete där det dessutom fanns ett stort intresse på alla organisatoriska nivåer i företaget. Kent P var det enda företaget som uppvisade en kostnadsbesparing, men vi ifrågasätter hur tillförlitlig informationen är då inga krav på sparad information finns från miljödiplomeringen.

Göteborgs måleri hade lägst engagemang av de bolag som ingick i vår studie. Företaget gjorde endast det som krävdes för att bibehålla miljödiplomet. Enligt vår analys miljödiplomerade sig företaget endast för att det fanns krav från intressenterna. Göteborgs Måleri uppvisade också en förlust, helt i linje med vår teoretiska referensram.

Husbyggen Väster var ett företag mitt emellan övriga två. Bolaget kan bäst beskrivas genom normmotivet i 4-N typologin. De vill förvisso ligga i framkant, sätta normen för branschen samt genomför ständiga förbättringsarbeten. De har till viss del ett intresse för miljön i bolaget, men skillnaden är att det inte genomsyrar organisationen på alla nivåer. Det bör dock noteras att Husbyggen Väster är i särklass det största företaget bland våra respondenter vilket kan vara en av faktorerna till att effekterna blir mindre på besparingar. Företaget uppvisade en klar förlust som följd av miljöarbetet.

Kent P Måleri

Enligt 4N-typologin kan företagets intresse kopplas till två olika motiv, nytta och nöje. Dessa två motiv ligger till grund för företagets framgångsrika miljöarbete. 4-N typologierna innebär att man gör mer än vad som krävs av företaget för att upprätthålla diplomeringen. Enligt 4-N typologin finns det ett klart samband mellan ekonomisk vinning och företagets egna idéer vilket kan återges på detta företag.⁶⁰

Respondenten Thomas på Kent P måleri framhåller flera klara exempel på ekonomiska besparingar som företaget haft. Han påvisar att bolaget har gått utanför miljödiplomeringens ramar och kommit med egna idéer för att bidra till förbättringsarbetet och en ökad ekonomisk besparing. Verksamheten uppvisade som en följd av detta en besparing på 20 000 kr på fem år.⁶¹

Utöver det stora miljöintresset fanns det likaså yttre påtryckningar från samhället, branschen samt andra intressenter. Dessa utvärderingar kan kopplas till normmotivet i 4-ntypologin och då framför allt till den medvetna aspekten i teorin. Företaget strävar efter att vara innovativt och marknadsledande i sin bransch genom att sätta normen och vara en slags förebild för de andra företagen⁶². Som tidigare nämnts så var företaget redan 1998 intresserat av att starta någons sorts miljöarbete. Man ville certifiera sig enligt ISO 14001 vilket går att dra paralleller till ovannämnda teorier.⁶³ Thomas nämner:

”Miljödiplomeringen är ett mer prisvärt alternativ till skillnad från ISO 14001 som kostar uppemot 150.000 kr. Detta är en stor kostnad för ett mindre företag som i många fall inte har råd att satsa på grön teknologi. Med miljödiplomeringen vill man vissa övriga intressenter att företaget arbetar med aktivt med sitt miljöarbete.”⁶⁴

Enligt respondenten så finns det en förhoppning i bolaget om att göra en vinst av certifieringen, och då inte en vinst ur besparingssyfte utan en mera ”goodwill” inriktad vinning. Nyttomotivet enligt ovannämnda typologi utgår ifrån att tillfredsställa den stora massan.⁶⁵ Paralleller går även att dras till sekundärintressenterna i legitimitetsteorin.

Husbyggen Väster

Husbyggen Väster går att placera in under 4N – Typologin och då med hänsyn till sitt förfarande under den ”medvetna” underkategorin. Företaget har inte gjort några ekonomiska besparingar som följd av certifikatet trots större krav från sina medarbetare än vad diplommet kräver. De uppvisar en relativt stor förlust under åren kostnaderna är beräknade till.

Det går att dra paralleller till teorin genom att bolaget vill vara normsättare, även Husbyggnad väster vill vara en förebild på marknaden och på så vis uppvisa en god utveckling i miljötänk

---

⁶⁰ Bruzelius & Skärvad 2004: *Integrerad organisationslära*

⁶¹ Personlig intervju med Thomas på Kent P Måleri

⁶² Bruzelius & Skärvad 2004: *Integrerad organisationslära*

⁶³ Personlig intervju med Thomas på Kent P Måleri

⁶⁴ Ibid

⁶⁵ Bruzelius & Skärvad 2004: *Integrerad organisationslära*

samt ett miljöcertifikat. Teorin förstärks även genom att respondenten berättar för oss att företaget eventuellt skall övergå till ISO 14001 systemet.

Företaget lägger visserligen mycket tid på miljödiplomeringen, detta går även under nöjesmotivet. En viktig skillnad är dock att i nöjesmotivet uppvisas en ekonomisk besparing samtidigt som att det präglas av en ledning eller ägare som har ett brinnande intresse för miljön. I husbyggnad Västers fall har de en person som sysslar med diplomering vid sidan om sina ordinarie arbetsuppgifter.

Göteborgs måleri

Respondenten i företaget anser att miljödiplomeringen är en god konkurrensfördel, samt ett måste för att ha möjlighet att konkurrera, inte minst om kommunala entreprenader. I enlighet med 4N-typologins normmotiv ses diplomeringen som en möjlighet att expandera och attrahera nya kunder⁶⁶. Intresset för certifikatet är mycket lågt i företaget och det går inte att se någon möjlighet att koppla ihop nöje eller normmotiv för införandet av miljöledningssystemet⁶⁷.

Med tanke på som tidigare nämnts att Göteborgs måleri inte går steget längre än vad som krävs utan bara det som är nödvändigt just för att behålla sitt certifikat. Detta går att koppla till normmotivet och då underkategorin ”benchmarking”. De använder sitt certifikat eftersom det ses som en norm inom branschen samt det är nödvändigt för att bibehålla sina nuvarande kunder⁶⁸.

Resultatet av Göteborgs måleris miljöarbete har inte resulterat i några ekonomiska besparingar. 4N-typologin påvisar att företag som använder sig av nöje eller nyttomotivet går steget längre och redovisar åtgärder mer än vad som krävs för att bolaget har ett egenintresse samt ett bra sätt att jobba för en hållbar utveckling⁶⁹ och detta leder i sin tur till ekonomisk vinning.

4.3 Andra effekter av miljödiplomeringen som inte kan mätas i ekonomiska termer

Närmare samarbete med leverantörerna

En bra relation med sina leverantörer är enligt intressentteorin ett måste för en hållbar utveckling av företaget hävdar Ljungdahl (1999), och en effekt som inte är direkt mätbar. Två av företagen uppger att de har koncentrerat inköpen till färre antal leverantörer. Den goda relationen, enligt Husbyggen Väster, har hjälpt företaget att vinna leverantörernas legitimitet och blivit privilegierade jämfört med företag som köper in mindre kvantiteter. Även servicen upplevs ha blivit bättre samt att leveranserna blivit mer punktliga.

---

⁶⁶ Bruzelius & Skärvad 2004: *Integrerad organisationslära*

⁶⁷ Ibid

⁶⁸ Ibid

⁶⁹ Ibid

Bättre arbetsmiljö

Alla tre företagen uppger att de har gjort sig av med miljö- samt hälsofarliga medel i den utsträckning det är möjligt. Att ge sina anställda bättre arbetsmiljö anser företagen vara viktigt då de arbetar bättre samt att det blir färre sjukskrivningar. Anställda gynnas av den bättre arbetsmiljön vilket sätter företagen i bättre ställning vid förhandling med facket.

Miljöperspektivet

Thomas från Kent P Måleri menar att den största vinsten som företaget kan bidra med är en bättre miljö. Att bara börja källsortera gör skillnad. Tillsammans med de olika utbildningskurserna, samt ökad miljömedvetenhet i allmänhet, smittar beteendet av sig i det vardagliga livet. Själva miljöperspektivet, och dess påverkan på miljön, kan diskuteras. Enligt 4-N typologin finns det olika anledningar till att företagen inför ett miljöledningssystem. När företaget väljer att diplomera sig är dess inställning avgörande för det framtida miljöarbetet.

Om miljödiplomeringen genomförs med nytta eller nöje som motivation gör företaget mer än vad som krävs för att bli diplomerade, medan nöd- och normmotivet ses mer som något nödvändigt agerande på grund av lagar och regleringar⁷⁰. Oavsett vilket bakomliggande motiv som finns vinner de miljödiplomerade bolagen sina intressenters legitimitet då certifikatet är vedertaget bland dessa⁷¹.

4.4 Incitament för och svårigheter kring miljödiplomeringen

Incitament till varför företagen miljödiplomerar sig:

- Allmänt intresse för miljöfrågor
- Ökade krav från externa intressenter
- Ekonomiska fördelar
- Konkurrensfördelar

Resultaten från undersökningen visar att det finns olika drivkrafter till varför företagen miljödiplomerar sig. Generellt för alla företagen är att det har funnits ett allmänt intresse för miljöfrågor.

”Det är viktigt att alla företag stora som små, tar sitt ansvar och drar sitt strå till stacken för att kunna lösa klimatfrågan”⁷².

Undersökningen tyder på att intresset för miljöfrågor har lett till att företaget varit motiverade att förändra sin verksamhet och satsa på ”grönare” alternativ. Det tydligaste skälet till varför företagen miljödiplomerade sig var på grund av ökade krav från bland annat från viktiga uppdragsgivare och kunder.

---

⁷⁰ Bergström, Catusus och Ljungdal 2002: *Miljöredovisning*

⁷¹ Ljungdal F. 1999: *Miljöinformation och miljöredovisning – En vägledning för företag och revisorer*

⁷² Personlig intervju med Thomas på Kent P måleri

”Hade man inte miljöcertifierat företaget hade företaget gått miste om jobb­möjligheter hos viktigaste uppdragsgivaren Riksbyggen. Man har även fått 3-4 nya jobb­möjligheter från en annan uppdragsgivare på grund av att vi miljöcertifierade oss.”⁷³

Alla tre företagen upplevde ökade krav från viktiga uppdragsgivare som hade lett till att företaget gått miste om viktiga arbets­möjligheter om man inte hade miljödiplomerat sig. Detta kan kopplas till intressentteorin som menar att den primära intressentgruppen och företaget har ett ömsesidigt beroendeförhållande. Följaktligen kommer företagsledningen att prioritera kraven från de primära intressenterna eftersom dessa anses viktigare för företagets fortsatta verksamhet. Även enskilda kunder har krävt miljöcertifiering för fortsatt samarbete.

4N-Typologin påvisar att företaget skulle uppleva en kännbar förlust om man inte miljödiplomerade sig då företaget riskerade uteblivna intäkter när kraven från intressenterna måste uppfyllas. Diplomeringsen görs i ett motiv av nöd där man vill behålla sina nuvarande intressenter samt eventuellt skapa nya.⁷⁴

Det aktiva miljöarbetet stärker företagets anseende och möjligheten till större kundkrets ökar samt att företaget får konkurrensfördelar enligt Bruzelius och Skärvad (2004). Genom att uppvisa ett miljödiplom tillfredställs den största gruppen primärintressenter, kunderna, och möjligheten att få nya kunder ökar⁷⁵. Även om kunderna inte har de preferenserna gällande miljö är det viktigt att tillfredsställa den största delen sekundärintressenter, samhället.

Ett incitament till miljödiplomeringsen för företag är den önskade ekonomiska vinsten vid införande av miljödiplomet.⁷⁶ Ingen av företagen ansåg att man miljödiplomerade sig för att kunna göra direkta besparingar genom att exempelvis minska resursförbrukningen. Däremot fanns det incitament till annan ekonomisk vinning för företaget. Man fick behålla sina nuvarande uppdragsgivare och på så sätt undvika uteblivna intäkter, vilket alla tre företagen såg som en ekonomisk vinning.

Det har varit väldigt svårt att påvisa de direkta kostnaderna och besparingarna som miljödiplomeringsen orsakat på grund av avsaknaden av krav från miljöförvaltningen. Företagen är i dagsläget inte tvingade att redovisa sin förbrukning av resurser vilket försvårat undersökningen när uppgifter saknats. Endast Kent P kunde påvisa direkta ekonomiska fördelar sedan införandet av miljödiplomeringsen gjordes. Även om företagen inte påvisat siffror på besparingar från miljödiplomeringsen uppger alla företagen att miljödiplomeringsen gett dem en ekonomisk fördel som kanske inte går att mäta. Respondenten från Göteborgs Måleri säger:

”Man kan inte sätta en siffra på hur många nya kunder man fått på grund av miljödiplomeringsen men flera privata kunder har frågat om vi har miljödiplomerat oss.”⁷⁷

---

⁷³ Ibid

⁷⁴ Bruzelius & Skärvad 2004: *Integrerad organisationslära*

⁷⁵ Ibid

⁷⁶ Ljungdahl F.1999: *Miljöinformation och miljöredovisning – En vägledning för företag och revisorer*

⁷⁷ Personlig intervju med Ralf på Göteborgs Måleri

Två av företagens respondenter menar att man gjort en ekonomisk vinning genom att man fått ökad konkurrensfördel till följd av miljödiplomeringen. Man har fått ökade arbetsmöjligheter vilket gjort att omsättningen ökat. Annars hade dessa möjligheter gått till konkurrerande företag. Miljödiplomeringen ger ytterligare konkurrensfördelar genom att förbättra företagets ranking vid olika upphandlingar.

Miljödiplomeringen kan ge företaget konkurrensfördelar genom att förbättra deras ranking vid olika upphandlingar. Legitimitetsteorin påvisar vikten av sekundärintressenternas acceptans eller legitimitet. För att företaget ska bli legitimt måste dess värderingar stämma överens med intressenternas eller i grunden med samhällets enligt Ljungdahl (1999). Miljödiplomeringen stärker sekundärintressenternas värdering av företaget och genom att vinna sekundärintressenternas intresse kan de på så vis påverka sina primärintressenter⁷⁸.

Ett annat incitament till att bolaget miljödiplomerar sig förutom själva normmotivet handlar om arbetsmiljö. Genom att förbättra arbetsmiljön och att undvika farliga kemikalier tillfredställer de även fackliga organisationer samt arbetstagarna. Detta sätter bolaget i en bättre förhandlingssituation men de kan även få ett gott ryckte i samhällets ögon⁷⁹. Genom att tillfredställa fackliga organisationer samt de anställda, som är deras primärintressenter, vinner de deras legitimitet.

4.5 Svårigheter med miljöarbetet

Resultatet från intervjuerna visade att företagen inte hade några stora problem med att implementera miljödiplomeringen i sin verksamhet samt uppnå miljömålen. Däremot fanns det svårigheter att tillämpa alla punkter på checklistan. Respondenten från Kent P Måleri menar:

*”Checklistan kan inte generalisera alla branscher på ett rättvist sätt. Vissa punkter på checklistan är inte relevanta för branschen och är mer kontorsinriktade. Det skulle vara fördelaktigt att göra olika varianter av checklistan för att kunna utföra miljöarbetet på bästa möjliga sätt.”*⁸⁰

Detta ledde till att vissa punkter upplevdes irrelevanta för företaget att implementera på sin verksamhet. Även Kent P Måleri tyckte liknande där man ansåg att checklistan även borde anpassas efter storleken på företaget då det är stor skillnad på två till tre anställda och 25 anställda. Företagen eftersträvade konkretare och mer precisare punkter. Respondenterna ansåg att för de allra minsta företagen skulle miljödiplomeringen då bli problematisk ur ett ekonomiskt perspektiv.

Husbyggen ansåg även att miljöförvaltningen diskriminerade diplomeringen vid upphandlingar då diplomeringen ses som hälften så mycket värt jämförelsevis med ISO 14001. Detta betraktade man som väldigt konstigt då det är miljöförvaltningen själva som driver hela miljödiplomeringsfrågan.

---

⁷⁸ Ljungdahl F. 1999 *Miljöinformation och miljöredovisning – En vägledning för företag och revisorer*

⁷⁹ Ibid

⁸⁰ Personlig intervju med Rickard på Husbyggen Väster

5. Slutsatser och diskussion

Kapitlet ger en avslutande sammanfattning av det resultat som nåtts utifrån frågeställningarna samt egna reflektioner kring miljödiplomeringen.

Kostnader och besparingar

Slutsatsen genomsyras till stor del av 4-N typologin. Studien visar att det finns möjligheter att göra kostnadsbesparingar beroende på var i 4-N typologin man befinner sig. Företagen som befinner sig i nytta eller nöjesmotiven har bäst förutsättningar till kostnadsbesparingar. De företag som befinner sig i nöd eller normmotivet har inte ett egenintresse att driva miljöfrågorna aktivt vilket krävs för att kunna göra kostnadsbesparing. Förutsättningen för att lyckas göra en ekonomisk vinning är att ha ett långsiktigt och hållbart miljöarbete med egna kreativa lösningar och förbättringar till miljödiplomet.

Företagens främsta kostnader förorsakade av miljödiplomeringen var, den tid företaget lade ner på miljödiplomeringsprocessen, kostnaden för diverse kurser samt avgiften för att bli omcertifierade.

Andra effekter av miljödiplomeringen

Det finns en rad positiva effekter som är svåra att mäta i ekonomiska termer. Företagen uppger att de har fått ett närmare samarbete med leverantörerna vilket lett till mängdrabatter men även en högre prioritet hos dem. Miljödiplomeringen har även bildat ökad miljömedvetenhet i hela företaget samt att det aktiva miljöarbetet har förbättrat arbetsmiljön.

Incitament till miljödiplomering

Det finns olika incitament till att företagen miljödiplomeras sig. Engagemang för miljön är ett av motiven. Ett företag kan tjäna långsiktigt på att profilera sig som ett miljömedvetet företag som strävar efter en hållbar utveckling. Den starkaste drivkraften till varför företagen miljödiplomeras sig är att företagen upplever ökade krav från viktiga uppdragsgivare som hade lett till att företaget gått miste om viktiga arbetsmöjligheter om man inte hade miljödiplomeras sig. Företag utan miljöledningssystem har blivit uteslutna vid upphandlingar och genom miljödiplomeringen har företagen således fått konkurrensfördelar genom ökade arbetsmöjligheter.

Svårigheter med miljöarbetet

Företagen upplevde inga större svårigheter att implementera miljösystemet i sin verksamhet. Dock fanns det svårigheter att tillämpa alla punkter på checklistan då de upplevdes som irrelevanta för företaget. Det fanns en önskan att checklistan borde anpassas efter storlek och bransch då listan inte kan generalisera alla branscher på ett rättvist sätt.

Avslutande diskussion

Miljödiplomeringen är ett steg i rätt riktning för mindre företag som vill ha ett aktivare miljöarbete men inte har resurserna för att implicera det mer erkända ISO 14001. Det finns dock tydliga brister med miljödiplomeringen som miljöledningssystem. Företag är i dagsläget inte tvingade att redovisa mätbara mål. Att ha ett system där prestanda inte granskas gör att företagen inte drivs till kontinuerlig förbättring vad det gäller sitt miljöarbete. Risken blir att företag tillämpar miljödiplomet bara för att kunna möta de nya kraven från befintliga och nya arbetsgivare. Företagen förmår då köpa sig legitimitet från dess intressenter och samhället och miljöarbetet hamnar i skymundan.

Så länge inga krav ställs, och företagen själva får sätta upp miljömål och följa upp de mål som de själva sätter, är det svårt att göra nya studier om kostnader och besparingar föranledda av miljödiplomeringen. Krav på mätbara mål skulle kunna tydliggöra småföretagens miljöarbete på ett bättre sätt och möjliggöra framtida studier. Frågan är om det finns tillräckligt med resurser för att kontrollera alla mätbara mål från företagen.

Referenser:

Ammenberg, J. (2004) *Miljömanagement*. Lund: Studentlitteratur

Bruzelius, L. & Skärvad, P-H. (2004) *Integrerad organisationslära*, Lund, Studentlitteratur AB

Bergström, Sören., Bina Catasús och Fredrik Ljungdahl. *Miljöredovisning*. Malmö: Liber, 2002.

Flening, B. (1999) *Årsredovisningslagens miljökrav*, **Stockholm, Ekerlids förlag**

Jacobsen, Dag Ingvar. *Vad, hur och varför? Om metodval i företagsekonomi och andra samhällsvetenskapliga ämnen*. Lund: Studentlitteratur, 2002.

Kvale, S. (1997) *Den kvalitativa forskningsintervjun*. Lund: Studentlitteratur

Larsson, L-O. (1997) *Miljöredovisningen och miljöinformation i årsredovisningar*, **Lund, Studentlitteratur**

Larsson, L-O. (1999) *Miljöinformation och miljöredovisning – En vägledning för företag och revisorer*, **Stockholm, KPMG**

Westermarck, C. (1999) *Miljöredovisning: Kommunikation av etik, vision och ekonomi*. Tholin och Larssons Förlag

Ljungdahl, F. (1999) *Utveckling av miljöredovisning i svenska börsbolag – praxis, begrepp, orsaker*, **Lund, Lunds University Press**

Material från miljöförvaltningens informationspärm, pärmversion 11 (uppdaterad 2009-01-15)

Sveriges Rikes Lagbok År. 2008

Datakällor:

http://www.svensktnaringsliv.se/multimedia/archive/00005/Sm_tt_om_sm_f_retag_2_5021a.pdf

www.vt.se/konsument/artikel.aspx?articleid=4889454

Vetenskapliga artiklar:

David L. Gadenne, Jessica Kennedy & Catherine McKeiver “An Empirical Study of Environmental Awareness and Practices in SMEs” *Journal of Business Ethics* (2009) 84:45–63

Personliga intervjuer:

Rickard, Husbyggen Väster

Magnus, Kent P Måleri

Ralf, Göteborgs Måleri

Per-Erik Carlsson, Miljöförvaltningen

Bilaga Intervjuguide

Frågeformulär :

- 1. *Berätta fritt och kortfattat om ert företag*
- 2. *Berätta fritt kring företagets miljöarbete*
- 3. *Vem sköter miljöarbetet i ert företag, och hur fungerar det?*
- 4. *Vilka har varit drivkrafterna för er att arbeta med miljöfrågor?*
- 5. *Varför valde ni just miljödiplomering?*
- 6. *Hur har miljödiplomeringen påverkat miljömedvetenheten bland medarbetarna på ert företag?*
- 7. *Hur fungerade ert miljöarbete innan ni Miljödiplomerades?*
- 8. *Har ni stött på problem med ert miljöarbete?*
- 9. *Är ni nöjda med investeringen i en Miljödiplomering?*
- 10. *Är ni missnöjda med något i Miljödiplomeringen?*
- 11. *Har ni stött på problem med ert Miljödiplomerings arbete?*
- 12. *Hur fungerar checklistan som guide i ert miljöarbete?*
- 13. *Varför just valde ni just miljödiplom?*

Kostnadsfrågor Husbyggen Väster:

1. *Hur mycket kostade miljöutbildningen?*
2. *Hur stor vatten- och energiförbrukning har ni årligen?*
3. *Hur mycket i besparing görs årligen i och med att ni använder lågenergilysrör?*
4. *Hur mycket besparas vid uppvärmning av fjärrvärme istället för andra uppvärmningssystem?*
5. *Er miljöansvarige har fått genomgå en fördjupad utbildning inom miljöområdet, vad kostade detta?*
6. *Ni skrev i miljörevisionen att pappersförbrukningen minskat med 44 % på två år. Hur mycket papper förbrukar företaget? Hur stor besparing har ni gjort i och med minskningen av pappersförbrukning?*

7. *Vad kostar de miljömärkta produkterna exempelvis papper som ni köper in till kontoret? Råder det någon skillnad på dessa och icke-miljövänliga papper?*
8. *Hur lång tid tar källsorteringen för er?*
9. *Använde ni innan er certifiering engångsmaterial i form av muggar och andra köksredskap? Om ja, hur stor besparing har gjorts sedan bytet?*
10. *Ni har även införskaffat tjänstecyklar som ett alternativ till bilen för er personal, används dessa regelbundet? Har detta färsätt gjort besparingar för företaget? Vad kostade cyklarna att införskaffa?*
11. *Hur många miljöbilar har ni i företaget? Hur mycket mindre förbrukar dessa bilar jämfört med tidigare? Vad är er årsförbrukning av drivmedel från fordon som används i tjänst?*
12. *Ni använder bara miljömärkta färger, kostar dessa mer än de vanliga? Skiljer från färg till färg. Vet inte. Kan ej hitta fakturor. Målar ej själva och tar hjälp av målare.*
13. *Hur mycket tid uppskattar ni att hanteringen av kemikalier tar?*
14. *Vad är den årliga förbrukningen av drivmedel för maskiner och arbetsredskap?*
15. *Är miljöanpassade bränslen till era arbetsredskap i förhållande till andra bränslen?*
16. *Har ni fått övriga kostnader eller besparingar till följd av miljödiplomeringen?*
17. *Hur mycket tid har ni fått lägga ner på miljödiplomeringen*

Kostnadsfrågor Kent P Måleri:

1. *Hur mycket kostade era kurser för att sprida kunskap om miljötänk?*
2. *Varför kunde ni inte uppnå målet att minska pappersförbrukningen?*
3. *Hur mycket köpte ni pappershanddukar för innan miljödiplomeringen, och hur stor är kostnaden nu?*
4. *Är miljömärkt el dyrare eller billigare än vanlig el hur mycket?*
5. *Vad kostade ECO-drive kursen?*
6. *Om ni beställer från färre leverantörer, får ni bättre rabatter, i så fall hur mycket?*
7. *Om ni skulle minska de farliga kemikalierna, skulle alternativet vara dyrare eller billigare och i så fall hur mycket?*
8. *Innebär källsorteringen en ökad kostnad?*
9. *Vad innebär det för kostnadsreducering för markisskydd istället för papper?*
10. *Om du skulle gissa, tror du ni har sparat pengar eller att certifikatet endast vart en kostnad?*
11. *Hur mycket tid har ni fått lägga ner för att certifiera er?*
12. *Upplever du att certifieringen bara varit en kostnad eller har det gjorts besparingar i företaget till följd av diplomeringen?*

Kostnadsfrågor Göteborgs Måleri:

- 1. Hur mycket uppskattar ni att er bränsleförbrukning har sjunkit efter eco-drive utbildningen för respektive fordonstyp?*
- 2. Vad var vinningen av att byta till regummerade däck, vinning kostnad?*
- 3. Vad är vinningen ekonomiskt att köpa miljömärkta datorer?*
- 4. Finns det någon ekonomisk vinning av att köpa mindre farliga kemikalier?*
- 5. Går det att uppskatta hur mycket tid ni lägger på sortering av avfall?*